

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 27 Mart 2019

Ulusal Ekonomide Dalgalanma Şiddetlenirken

Türkiye ekonomisine ilişkin “*cari işlemler açığı ve finansmanının kalitesizliği*”; “*dış borç stoku ve artış hızı*”; “*tasarruf yatırım dengesi(sizliği)*”; “*enflasyon ve işsizlik oranlarının yüksekliği*”; “*sabit sermaye yatırımlarında gerileme*”; “*sanayi üretim ve istihdam paylarında gerileme*” ve benzeri tüm temel göstergeler irdelendiğinde yalın gerçek ortaya net biçimde dökülmektedir:

Türkiye ekonomisi uluslararası sermaye hareketlerine bağımlı ve istikrarsız bir yapıdadır. Ulusal ekonomide dengesizlik giderek derinleşmekte olup, döviz ve diğer finansal varlık piyasalarında gözlenen aşırı dalgalanmalar oluşan kriz koşullarının kısa dönemdeki tezahür biçimleridir.

Türk Lirasının geçtiğimiz hafta sonunda uluslararası para birimleri karşısında birden bire değer yitirmesi bu sürecin devamı niteliğindedir. Artan kırılganlık ve dengesizlik göstergelerine karşın, siyasi otoritenin yaklaşmakta olan seçim telaşıyla ekonomiye istikrar kazandıracak politikaların uygulanmasını engellemesi ve/veya erteletmesi yapısal nitelikli sorunların daha da derinleşmesine neden olmaktadır.

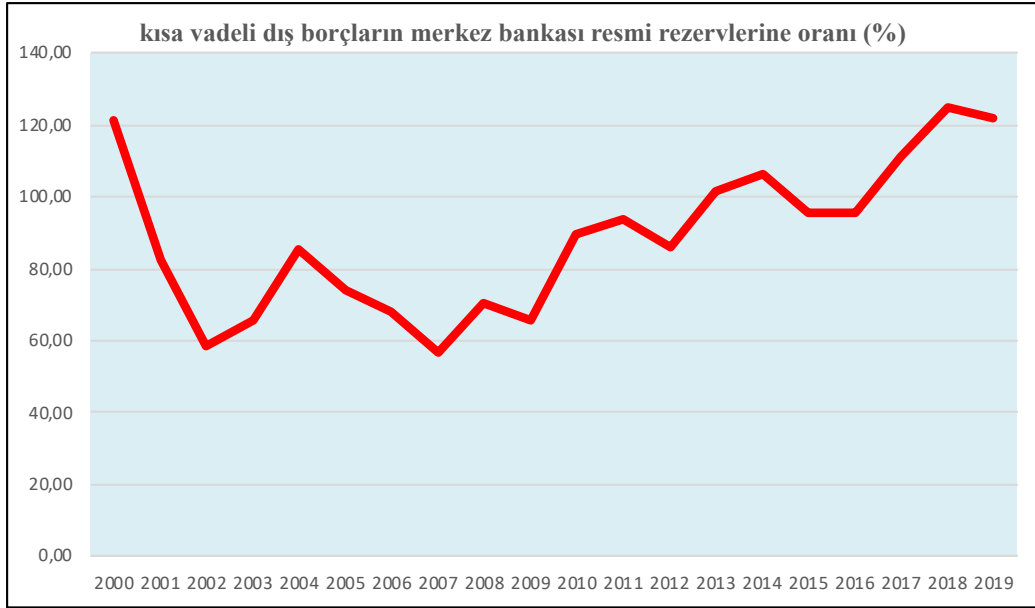
TC Merkez Bankasının Müdahalesinin Ardından

Geçen hafta sonu döviz fiyatlarındaki aşırı hareketlenme karşısında TC Merkez Bankası yayınladığı basın bülteniyle para politikasına ilişkin uygulamalarına açıklık getirme çabasıydı. Bize göre iki ana başlık ön plana çıkmaktadır:

(1) “*Brüt rezervlerde yaşanan dalgalanmalar ise olağan işlemlerden ve dönemsel unsurlardan kaynaklanmakta olup öngörülmeyen bir durum söz konusu değildir.*”

Gerçekten de Merkez Bankasının net rezervlerinde son bir hafta içerisinde gözlenen azalma gerek ulusal, gerekse de uluslararası finans sermaye çevrelerinde kaygıyla karşılanmış ve TCMB yönetimini piyasalara “güven verme” ihtiyacı doğurmuştu. TCMB yönetimi, rezervlerde gözlenen inişli-çıkışlı dalgalanmaların olağan değerlendirilmesi gerektiği ve belirsizlik içermediğini vurgulayarak güven tazelemeyi amaçlamaktaydı.

Oysa burada önemli olanın rezervlerdeki oynaklığın normal olup olmaması değil, rezervlerin kısa vadeli dış borçlar, ya da ekonominin ithalat ihtiyacı gibi temel göstergelere ilişkin seyri olduğunun altı çizilmelidir. Örneğin, bir ülkede kısa vadeli dış borç stokunun MB rezervlerine oranı, 1997 Asya krizinden bu yana bir “dış kırılganlık göstergesi” olarak izlenmekte ve “bir krizin öncü göstergesi” olarak nitelendirilmektedir. Tamamen teknik bir gösterge olan bu oranın seyrini Merkez Bankasının verilerine dayanarak aşağıda çizmekteyiz:

Çizimde görüldüğü üzere, Türkiye ekonomisinde söz konusu oran 2009 öncesinde %65'e kadar gerilemiş iken, günümüz itibariyle 2001 krizi öncesi oranlarına yaklaşmış durumdadır. Bu oranın yüksekliği, brüt rezerv miktarındaki dalgalanmaların olağan olup olmadığı tartışmasını anlamsız kılmaktadır.

Para Politikasında Çelişkiler ve Karmaşa

İkinci olarak “*Finansal piyasalarda gözlenen oynaklıklar ve sağlıksız fiyat oluşumları yakından takip edilmekte olup para politikası ve likidite yönetimine ilişkin tüm araçlar, fiyat istikrarını sağlamak ve finansal istikrarı desteklemek amacıyla kullanılmaya devam edilecektir*” yorumuyla TCMB enflasyonla mücadele ve Türk Lirasını güçlü kılma uğruna “sıkı para politikası” duruşuna devam edeceğinin altını çizmektedir.

“Sıkı para politikasının” araçlarının neler olması gerektiği iktisat biliminin “İktisada Giriş Dersi” düzeyinde tartıştığı bir konudur. Öncelikle faiz oranının yükseltilmesi ve kredi hacminin daraltılması gereği sıkı para politikası duruşunun olmazsa olmaz ön koşullarıdır.

TC Merkez Bankası da hafta sonu aldığı ani kararlarla politika faizi olarak nitelediği “1 haftalık repo” uygulamasını ertelemiş ve gecelik fonlama maliyetini yüzde 25.5'e değin yükseltmiştir. Ancak ne var ki, bu adımı şeffaf ve yalın bir şekilde duyurmak yerine, olabildiğince karmaşık hale getirerek siyasi otoritenin “faizin düşürülmesi” yönündeki telkinlerinden uzak tutma gayretini sürdürmüştür. Bir yandan da, tam tersi bir uygulamayla, kamu bankalarına verilen talimatlar aracılığıyla kredi genişlemesi sürdürülmüş ve kamu bankalarının son 13 haftadaki kredi miktarındaki artış yıllık bazda yüzde 30'a ulaşmıştır.

Siyasi otoritenin ekonomiye olan müdahalesi para politikasını içinden çıkılmaz bir karmaşa ve çelişkiler yumağına sürüklemektedir. Siyasi otoritenin ekonomiye olan müdahalesi para politikasını içinden çıkılmaz bir karmaşa ve çelişkiler yumağına sürüklemektedir. Türkiye ekonomisi yabancı sermaye girişi olduğunda yapay olarak büyüyen, sermaye hareketleri yön değiştirince de “ekonomiye terörist saldırılar var” hamaseti ile uygulamaya konulan çelişkili politikalar altında dengesini yitiren bir konumdadır.